YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (toinen jaosto)

12 päivänä kesäkuuta 2008 *

Confcooperative Friuli Venezia Giulia (C-23/07),

Luigi Soini (C-23/07 ja C-24/07),

Azienda Agricola Vivai Pinat Mario & Figlio (C-23/07) ja

Cantina Produttori Cormòns Soc. cons. arl (C-24/07)

vastaan

Ministero delle Politiche agricole, alimentari e forestali ja

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

Regione Friuli-Venezia Giulia,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans (esittelevä tuomari) sekä tuomarit K. Schiemann, J. Makarczyk, J.-C. Bonichot ja C. Toader,

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: R. Grass,

ilmoitettuaan ennakkoratkaisua pyytävälle tuomioistuimelle aikovansa ratkaista ennakkoratkaisukysymykset 1–5 perustellulla määräyksellä työjärjestyksensä 104 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan nojalla,

kehotettuaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitettuja osapuolia esittämään mahdolliset asiaa koskevat huomautuksensa,

päätettyään ratkaista ennakkoratkaisukysymykset 6 ja 7 perustellulla määräyksellä työjärjestyksensä 104 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

määräyksen

1 Ennakkoratkaisukysymyksissä on kyse yhtäältä Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan (EUVL 2003, L 236, s. 33; jäljempänä liittymisasiakirja) ja viinin yhteisestä markkinajärjestelystä 17.5.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1493/1999 (EYVL L 179, s. 1) tulkinnasta ja toisaalta neuvoston asetuksen (EY) N:o 1493/1999 soveltamista koskevista eräistä yksityiskohtaisista säännöistä tiettyjen viinituotteiden kuvauksen, nimityksen, tarjontamuodon ja suojauksen osalta 29.4.2002 annetun komission asetuksen (EY) N:o 753/2002 (EYVL L 118, s. 1) ja asetuksen N:o 753/2002 muuttamisesta 9.8.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1429/2004 (EUVL L 263, s. 11) tulkinnasta ja pätevyydestä.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa toisena osapuolena ovat Confcooperative Friuli Venezia Giulia, Soini ja Azienda Agricola Vivai Pinat Mario & Figlio (asia C-23/07) sekä Cantina Produttori Cormòns Soc. cons. arl ja Soini (asia C-24/07) (jäljempänä yhdessä Confcooperative ym.) ja toisena osapuolena Ministero delle Politiche agricole, alimentari e forestali (maa- ja metsätalous- sekä elintarvikeministeri) ja Regione Friuli-Venezia Giulia (jäljempänä Regione) ja jotka koskevat viiniköynnöslajikkeita koskevaan kansalliseen rekisteriin tehtävistä muutoksista 28.7.2006 annetun ministeriön asetuksen (GURI nro 193, 21.8.2006, s. 16; jäljempänä 28.7.2006 annettu asetus) pätevyyttä sikäli kuin sillä lisättiin ”Tocai friulano B” -nimiselle viiniköynnöslajikkeelle synonyymi ”Friulano”.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen säännöstö

Valtiosopimusoikeutta koskeva Wienin yleissopimus

3 Valtiosopimusoikeutta koskevan, Wienissä 23.5.1969 allekirjoitetun yleissopimuksen (jäljempänä Wienin yleissopimus) 59 artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Valtiosopimus katsotaan päättyneeksi, jos sen kaikki osapuolet tekevät samaa asiaa koskevan myöhemmän valtiosopimuksen, ja:

a) myöhemmästä valtiosopimuksesta käy ilmi tai muuten on osoitettavissa, että osapuolten aikomus oli järjestää asia mainitulla valtiosopimuksella; tai

b) myöhemmän valtiosopimuksen määräykset ovat siinä määrin ristiriidassa aikaisemman valtiosopimuksen määräysten kanssa, ettei näitä kahta valtiosopimusta voi soveltaa samanaikaisesti.”

Maailman kauppajärjestön perustamissopimukseen perustuvat oikeussäännöt

4 Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen liitteessä 1 C oleva teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehty sopimus (jäljempänä TRIPS-sopimus) allekirjoitettiin Marrakeshissä 15.4.1994 ja hyväksyttiin Uruguayn kierroksen (1986–1994) monenkeskisissä neuvotteluissa tehtyjen sopimusten hyväksymisestä Euroopan yhteisön puolesta sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL L 336, s. 1; jäljempänä WTO-sopimus).

5 TRIPS-sopimuksen 22–24 artikla kuuluvat kyseisen sopimuksen osassa II, jonka otsikkona on ”Teollis- ja tekijänoikeuksien saatavuutta, laajuutta ja käyttöä koskevat vaatimukset”, olevaan lukuun 3 ”Maantieteelliset merkinnät”.

6 TRIPS-sopimuksen 22 artiklan otsikkona on ”Maantieteellisten merkintöjen suoja”, ja sen 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Maantieteellisillä merkinnöillä tarkoitetaan tässä sopimuksessa merkintöjä, jotka osoittavat tavaran olevan peräisin tietyn jäsenen alueelta tai tietyltä seudulta taikka paikkakunnalta tuolla alueella, ja tavaran tunnettu laatu, maine tai muu luonteenpiirre liittyy olennaisella tavalla sen maantieteelliseen alkuperään.”

7 Mainitun sopimuksen 23 artiklan otsikkona on ”Viinejä ja väkeviä alkoholijuomia koskevien maantieteellisten merkintöjen lisäsuoja”, ja siinä määrätään seuraavaa:

”1. Jäsenen tulee säätää asianosaisten käytössä olevista oikeudellisista keinoista estää sellaisten maantieteellisten merkintöjen käyttö viineille, jotka eivät ole kyseessä olevan alkuperämerkinnän osoittamasta paikasta, tai alkoholijuomille, jotka eivät ole kyseisen maantieteellisen merkinnän osoittamasta paikasta – –

– –

3. Tilanteessa, jossa viineille on useita samannimisiä maantieteellisiä merkintöjä, jokaiselle merkinnälle annetaan suojaa – –. Jokaisen jäsenen tulee päättää niistä käytännön ehdoista, joiden perusteella kyseessä olevat samannimiset merkinnät erotetaan toisistaan, ottaen huomioon tarve varmistaa kyseisten tuottajien tasapuolinen kohtelu ja se, että kuluttajia ei johdeta harhaan.

– –”

8 Saman sopimuksen 24 artiklassa, jonka otsikkona on ”Kansainväliset neuvottelut; poikkeukset”, määrätään seuraavaa:

”1. Jäsenet ovat yksimielisiä sellaisten neuvottelujen aloittamisesta, jotka tähtäävät 23 artiklassa tarkoitettujen yksittäisten maantieteellisten merkintöjen suojan laajentamiseen. – –

– –

3. Tämän luvun säännöksiä täytäntöönpantaessa jäsen ei saa heikentää maantieteelliselle merkinnälle tuon jäsenen alueella välittömästi ennen WTO-sopimuksen voimaantulopäivää annettua suojaa.

4. Mikään tässä luvussa ei velvoita jäsentä estämään toisen jäsenen tietyn maantieteellisen merkinnän jatkuvaa ja samanlaista käyttöä, joka osoittaa viinin tai väkevän alkoholijuoman sellaisten kansalaistensa tai maan alueella kotipaikkaa pitävien tavaroiden tai palvelusten osalta, jotka ovat käyttäneet maantieteellistä merkintää katkeamatta samojen tai niihin läheisesti liittyvien tavaroiden tai palvelusten yhteydessä tuon jäsenen alueella joko (a) vähintään kymmenen [vuoden ajan ennen 15.4.1994], tai (b) vilpittömässä mielessä ennen tuota päivää.

– –

6. – – Mikään tässä luvussa ei vaadi jäsentä soveltamaan siinä tarkoitettuja määräyksiä sellaisten viinituotteiden osalta, joihin liittyvä merkintä on identtinen sellaisen termin kanssa, joka on arkikäytössä sellaisen viinirypälelajikkeen nimenä, jota esiintyy tuon jäsenen alueella WTO-sopimuksen voimaantulopäivänä.

– –”

EY:n ja Unkarin välinen viinien nimityksiä koskeva sopimus

9 Brysselissä 29.11.1993 allekirjoitettu Euroopan yhteisön ja Unkarin tasavallan välinen viinien nimitysten vastavuoroista suojaa ja valvontaa koskeva sopimus tehtiin ja hyväksyttiin yhteisön puolesta 23.11.1993 tehdyllä neuvoston päätöksellä 93/724/EY (EYVL L 337, s. 93; jäljempänä EY:n ja Unkarin välinen viinien nimityksiä koskeva sopimus). Tämä sopimus tuli voimaan 1.4.1994.

10 EY:n ja Unkarin välisen viinien nimityksiä koskevan sopimuksen 2 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tätä sopimusta sovellettaessa ja jollei toisin ole nimenomaisesti määrätty, tarkoitetaan:

– –

– ’maantieteellisellä merkinnällä’ kaikkia merkintöjä, mukaan lukien alkuperänimitykset, jotka tunnetaan sopimuspuolen lainsäädännössä ja joita käytetään sen alueelta tai tuon alueen yksittäisestä osasta tai paikasta peräisin olevan viinin kuvauksessa ja tarjontamuodossa, jos tuon viinin laadun, maineen tai muun ominaispiirteen voidaan katsoa johtuvan olennaisesti sen maantieteellisestä alkuperästä.

– –”

11 Kyseisen sopimuksen 4 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Seuraavat nimitykset suojataan:

a) yhteisöstä peräisin olevien viinien osalta:

– –

– maantieteelliset merkinnät ja perinteiset ilmaisut – – ja jotka luetellaan liitteessä.

b) Unkarista peräisin olevien viinien osalta:

– –

– maantieteelliset merkinnät ja perinteiset ilmaisut, joita käytetään Unkarin viinilainsäädännössä – – ja jotka luetellaan liitteessä.

– –

3. Yhteisössä suojatut unkarilaiset nimitykset

– varataan yksinomaan sellaisille Unkarista peräisin oleville viineille, joista niitä käytetään

eikä

– niitä saa käyttää muutoin kuin Unkarin lainsäädännössä säädetyin edellytyksin.

– –”

12 EY:n ja Unkarin välisen viinien nimityksiä koskevan sopimuksen liitteessä (”4 artiklassa tarkoitettu luettelo suojatuista viinien nimityksistä”) olevan B osan (”Unkarin tasavallasta peräisin olevat viinit”) I kohdan (”Maantieteelliset merkinnät”) 3.4 kohdassa (”Tokaj-Hegyaljan viininviljelysalue”) mainitaan muun muassa nimitys ”Tokaj”. Tuon liitteen A osassa (”Euroopan yhteisöstä peräisin olevat viinit”) ei mainita nimitystä ”Tocai friulano” eikä nimitystä ”Tocai italico”.

13 Euroopan yhteisön ja Unkarin tasavallan välisen viinien nimitysten vastavuoroista suojaa ja valvontaa koskevan sopimuksen 4 artiklaa koskeva kirjeenvaihto (EYVL 1993, L 337, s. 169), joka on yksi päätöksen 93/724 1 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä, tuli sekin voimaan 1.4.1994.

14 Viitattuaan ensin muun muassa EY:n ja Unkarin välisen viinien nimityksiä koskevan sopimuksen 4 artiklan 3 kohtaan kyseisen kirjeenvaihdon osapuolet toteavat seuraavaa:

”1) Kyseisen sopimuksen voimaantuloa seuraavan 13 vuoden siirtymäkauden ajan sopimuksen soveltaminen ei estä nimityksen ’Tocai’ laillista käyttämistä italialaisten tiettyjen [määritetyillä alueilla tuotettujen laatuviinien; jäljempänä tmalaatuviinit] kuvauksessa ja tarjontamuodossa seuraavin edellytyksin.

Viinin täytyy olla

– valmistettu Tocai friulano -viiniköynnöslajikkeesta

– tuotettu rypäleistä, jotka on kaikki korjattu Italian Veneton ja Friulin alueelta

– kuvattu ja esitetty siten, että siitä käytetään yksinomaan lajikkeen ’Tocai friulano’ tai sen synonyymin ’Tocai italico’ nimeä siten, että näiden nimien kaksi osaa esiintyvät yhdessä ilman muuta mainintaa ja samantyyppisellä ja -kokoisella kirjasimella yhdellä ainoalla rivillä ja erillään sen maantieteellisen yksikön nimestä, jossa viini on valmistettu; näihin sanoihin käytetyt kirjasimet eivät saa olla kooltaan suurempia kuin kyseisen maantieteellisen yksikön nimessä käytetyt kirjasimet

– saatettu markkinoille Unkarin alueen ulkopuolella

tämän rajoittamatta yhteisön erityissäännösten ja mahdollisesti rajoittavampien kansallisten säännösten soveltamista.

– –

4) Mahdollisuus käyttää nimitystä ’Tocai’ 1 kohdassa esitetyin edellytyksin päättyy samassa kohdassa mainitun siirtymäkauden päättyessä – –

– –”

Liittymisasiakirja

15 Liittymisasiakirjan 2 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Alkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten ja Euroopan keskuspankin ennen liittymistä antamien säädösten säännökset ja määräykset sitovat uusia jäsenvaltioita liittymispäivästä alkaen, ja niitä sovelletaan näissä valtioissa kyseisissä sopimuksissa ja tässä asiakirjassa määrätyin edellytyksin.”

16 Liittymisasiakirjan 20 artiklassa todetaan seuraavaa:

”Tämän asiakirjan liitteessä II luetellut säädökset mukautetaan siten kuin siitä määrätään kyseisessä liitteessä.”

17 Saman asiakirjan 24 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Tämän asiakirjan liitteissä V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII ja XIV lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan uusien jäsenvaltioiden osalta kyseisissä liitteissä määrätyin edellytyksin.”

18 Liittymisasiakirjan liitteessä X, jonka otsikko on ”Luettelo, jota tarkoitetaan liittymisasiakirjan 24 artiklassa: Unkari”, olevan 5 luvun A osan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”32002 R 0753: Komission asetus (EY) N:o 753/2002 – –

Poiketen siitä, mitä asetuksen (EY) N:o 753/2002 liitteessä II säädetään, nimen ’Rizlingszilváni’ käyttö lajikkeen ’Müller Thurgau’ synonyymina sallitaan 31 päivään joulukuuta 2008 saakka Unkarissa tuotetuissa ja yksinomaan Unkarissa kaupan pidettävissä viineissä.”

Yhteisön säännöstö

19 Asetuksen N:o 1493/1999 19 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on luokiteltava viininvalmistuksessa käytettävät viiniköynnöslajikkeet. – –”

20 Mainitun asetuksen 47–53 artiklassa ja sen liitteissä VII ja VIII annetaan säännöt, jotka koskevat tiettyjen viinituotteiden kuvausta, nimitystä ja tarjontamuotoa sekä tiettyjen merkintöjen suojaa.

21 Asetuksen N:o 1493/1999 50 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta asianomaiset osapuolet voivat ehkäistä [TRIPS-sopimuksen] 23 ja 24 artiklassa määrättyjen ehtojen mukaisesti 1 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin tuotteisiin liitetyn maantieteellisen merkinnän käytön yhteisössä tuotteissa, jotka eivät ole peräisin kyseisen maantieteellisen merkinnän osoittamasta paikasta – –.

2. Tässä artiklassa tarkoitetaan ’maantieteellisillä merkinnöillä’ merkintöjä, joilla tunnusmerkitään Maailman kauppajärjestöön kuuluvan kolmannen maan alueelta tai tähän alueeseen kuuluvalta alueelta peräisin oleva tuote silloin, kun tuotteen tietty laatu, maine tai muu erityispiirre voidaan yhdistää olennaisesti kyseiseen maantieteelliseen alkuperään.

– –”

22 Saman asetuksen 52 artiklan 1 kohdassa todetaan seuraavaa:

”– –

Jäsenvaltiot voivat tietyissä tuotanto-olosuhteissa, jotka niiden on määritettävä, sallia, että määritellyn alueen nimeen liitetään valmistustapaan tai tuotetyyppiin viittaavia yksityiskohtia tai viiniköynnöslajikkeen nimi tai sen synonyymi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tma-laatuviinien erityistyyppejä koskevien yhteisön säännösten soveltamista.

– –”

23 Asetuksen N:o 1493/1999 liitteessä VII olevan B kohdan 1 ja 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Yhteisössä valmistettujen tuotteiden päällysmerkintöjä voidaan täydentää seuraavilla merkinnöillä erikseen määritettävissä olosuhteissa:

– –

b) maantieteellisellä merkinnällä varustetuissa pöytäviineissä sekä tma-laatuviineissä:

– –

– yhden tai useamman viiniköynnöslajikkeen nimi

– –

4. Tuottajajäsenvaltiot voivat määrätä tietyt 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut merkinnät pakollisiksi, kieltää ne tai rajoittaa niiden käyttöä alueellaan tuotetuissa viineissä.”

24 Kyseisen asetuksen 53 artiklassa todetaan seuraavaa:

”1. Yksityiskohtaiset säännöt tämän luvun ja liitteiden VII ja VIII soveltamisesta annetaan 75 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Nämä yksityiskohtaiset säännöt koskevat erityisesti mainituissa liitteissä säädettyjä poikkeuksia, edellytyksiä ja lupia.

2. Seuraavat määräykset annetaan 75 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti:

– –

e) edellytykset, joiden mukaisesti liitteessä VII olevan B kohdan 1 kohdassa tarkoitettuja mainintoja käytetään – –

– –”

25 Saman asetuksen 54 artiklan 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle viipymättä luettelo hyväksymistään tma-laatuviineistä ja mainittava kunkin tma-laatuviinin osalta niiden tuotantoa ja valmistusta koskevat kansalliset säännökset.”

26 Asetuksen N:o 1493/1999 53 artikla samoin kuin sen liitteet VII ja VIII on pantu täytäntöön asetuksella N:o 753/2002.

27 Asetuksen N:o 753/2002 19 artiklassa, jonka otsikkona on ”Viiniköynnöslajiketta koskevat tiedot”, säädetään seuraavaa:

”1. Maantieteellisellä merkinnällä varustetun pöytäviinin tai tma-laatuviinin päällysmerkinnöissä voi olla kyseisten viinien valmistuksessa käytettyjen viiniköynnöslajikkeiden nimet tai synonyymit, jos:

– –

c) lajikkeen nimi tai synonyymi ei sisällä maantieteellistä merkintää, jota käytetään kuvaamaan tma-laatuviiniä, pöytäviiniä tai tuontiviiniä, joka esiintyy kolmansien maiden ja yhteisön välillä tehdyissä sopimuksissa olevissa luetteloissa, ja esiintyy päällysmerkinnässä ilman muuta maantieteellistä merkintää silloin kun tällainen on lajikkeen nimen tai synonyymin kanssa;

– –

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdan c alakohdassa säädetään:

a) viiniköynnöslajikkeen nimi tai synonyymi, jossa on maantieteellinen merkintä, voi esiintyä kyseisellä maantieteellisellä merkinnällä kuvatun viinin päällysmerkinnöissä;

b) liitteessä II olevia lajikkeiden nimiä ja niiden synonyymejä voidaan käyttää tämän asetuksen voimaantullessa voimassa olevien kansallisten ja yhteisön edellytysten mukaisesti.

3. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava ennen 1 päivää lokakuuta 2002 komissiolle 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista toteuttamistaan toimenpiteistä. Komissio vastaa kaikin asianmukaisin keinoin kyseisten toimenpiteiden julkaisemisesta.”

28 Asetuksen N:o 753/2002 liitteessä II, jonka otsikkona on ”Sellaisten viiniköynnöslajikkeiden ja niiden synonyymien nimet, joissa on maantieteellinen merkintä ja jotka voivat esiintyä viinien päällysmerkinnöissä 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti”, nimetään muun muassa maininta ”Tocai friulano, Tocai italico” Italian osalta. Tätä

mainintaa koskevan alaviitteen mukaan ”nimeä ’Tocai friulano’ ja sen synonyymiä ’Tocai italico’ saa käyttää siirtymäkauden ajan 31 päivään maaliskuuta 2007”.

29 Mainittua liitettä ei tältä osin muutettu asetuksella N:o 1429/2004, jonka tarkoituksena oli mukauttaa asetusta N:o 753/2002 Euroopan unionin laajentumisen ja muun muassa Unkarin tasavallan unioniin liittymisen johdosta.

30 Komissio poisti asetuksen N:o 753/2002 muuttamisesta 4.4.2007 antamallaan asetuksella (EY) N:o 382/2007 (EUVL L 95, s. 12) 1.4.2007 alkaen nimitykset ”Tocai friulano” ja ”Tocai italico” edellä mainitusta liitteestä II ja korvasi mainitussa liitteessä olevan nimityksen ”Tocai friulano” uudella nimityksellä ”Friulano”.

Kansallinen säännöstö

31 Kansallisista edellytyksistä, jotka koskevat asetuksen (EY) N:o 753/2002 liitteessä II lueteltujen sellaisten viiniköynnöslajikkeiden nimien ja niiden synonyymien, joissa on maantieteellinen merkintä ja jotka voivat esiintyä [tma-laatuviinien] ja italialaisten [tyypillisillä maantieteellisillä merkinnöillä varustettujen viinien] päällysmerkinnöissä, käyttöä tämän asetuksen 19 artiklan 1 kohdan c alakohdasta poikkeavalla tavalla, 26.9.2002 annetun maa- ja metsätalousministerin asetuksen (GURI nro 247, 21.10.2002; jäljempänä 26.9.2002 annettu asetus) 1 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kansallisista edellytyksistä, jotka koskevat asetuksen (EY) N:o 753/2002 liitteessä II lueteltujen sellaisten viiniköynnöslajikkeiden nimien ja niiden synonyymien, joissa on maantieteellinen merkintä ja jotka voivat esiintyä tma-laatuviinien ja italialaisten

tyypillisillä maantieteellisillä merkinnöillä varustettujen viinien päällysmerkinnöissä, käyttöä tämän asetuksen 19 artiklan 1 kohdan c alakohdasta poikkeavalla tavalla, säädetään liitteessä I, joka on erottamaton osa tätä asetusta ja jossa luetellaan mainitun asetuksen liitteessä II olevien niiden viiniköynnöslajikkeiden nimet ja niiden synonyymit, joihin sisältyy maantieteellinen merkintä – –.”

32 Kyseisen 26.9.2002 annetun asetuksen liitteessä I olevan otsikon ”Viiniköynnöslajikkeiden nimet tai niiden synonyymit” alla on muun muassa maininta ”Tocai friulano” tai ”Tocai italico”, jota otsikon ”Poikkeuksen laajuus (hallinnollinen alue ja/tai määrätty [tma-laatuviini] ja/tai [tyypillisellä maantieteellisellä merkinnällä varustetut viinit])” alla vastaa seuraava maininta:

”Friuli-Venezia Giulian ja Veneton alueiden joidenkin [tma-laatuviinien] osalta 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden aikana [Euroopan unionin] ja Unkarin tasavallan välisen sopimuksen mukaisesti.”

33 Edellä mainitun 28.7.2006 annetun asetuksen ainoassa pykälässä säädetään seuraavaa:

”Viiniköynnöslajikkeita koskevaa kansallista rekisteriä, jota on viimeksi muutettu asetuksen johdanto-osassa tarkoitetulla 30.3.2006 annetulla ministerin asetuksella, täydennetään seuraavasti: liitteessä 1 olevan 1 jakson – viininvalmistukseen käytettävät viiniköynnökset – 235 kohdan – Tocai friulano B -lajike – asianmukaiseen sarakkeeseen lisätään synonyymi ’Friulano’ ja seuraava selittävä huomautus: ’ainoastaan sellaisten tma-laatuviinien kuvausta varten, jotka on valmistettu Friuli-Venezia Giulian alueelta kerätyistä rypäleistä’.”

Pääasioiden oikeudenkäynnit ja ennakkoratkaisukysymykset

34 Kansallinen tuomioistuin toteaa välipäätöksissään, että Confcooperative ym. ovat esittäneet 28.7.2006 annetun asetuksen kumoamisvaatimustensa tueksi seuraavat kanneperusteet:

– EY:n ja Unkarin välisen viinien nimityksiä koskevan sopimuksen soveltamisedellytyksiä on arvioitu virheellisesti sikäli kuin yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-347/03, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia ja ERSA, 12.5.2005 antamassaan tuomiossa (Kok. 2005, s. I-3785) vahvistanut mainitun sopimuksen pätevyyden, muttei ottanut huomioon Unkarin tasavallan liittymistä Euroopan unioniin. Wienin yleissopimuksen 59 artiklan 1 kappaleen a ja b kohdan mukaisesti liittymisasiakirjan voimaantulon johdosta EY:n ja Unkarin välinen viinien nimityksiä koskeva sopimus lakkasi kantajien mukaan kuitenkin olemasta voimassa, koska sen oli väistyttävä aikaisempana sopimuksena, joka oli ristiriidassa myöhemmän sopimuksen, eli liittymisasiakirjan kanssa.

– Euroopan yhteisöjen komissiolla ei ole toimivaltaa poistaa viinin nimitysten käyttöä koskevia oikeuksia asetuksen N:o 753/2002 19 artiklan puitteissa.

– EY 34 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa esitettyä syrjintäkiellon periaatetta on loukattu, koska italialaisten tuottajien syrjintä suhteessa unkarilaisiin tuottajiin ei ole hyväksyttävää, sillä näiden käyttämät nimitykset eivät ole keskenään sekoitettavissa.

– Suhteellisuusperiaatetta on loukattu, koska niiden vaikutusten vakavuus, joita italialaisille tuottajille aiheutuu nimityksen ”Tocai” käyttämisen kieltämisestä 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen, on suhteeton kyseisellä kiellolla tavoitellun päämäärän tärkeyteen nähden.

– Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen lisäpöytäkirjassa olevassa 1 artiklassa määrättyä omistusoikeuden suojaa on loukattu sikäli kuin mainitussa lisäpöytäkirjassa kielletään riistämästä keneltäkään hänen omaisuuttaan, paitsi julkisen edun nimissä ja laissa määrättyjen ehtojen sekä kansainvälisen oikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti.

– TRIPS-sopimukseen sisältyvän kansainvälisen oikeuden ja erityisesti kyseisessä sopimuksessa olevien samannimisyyttä koskevien määräysten, kuten mainitun sopimuksen 24 artiklan 6 kohdan, ensisijaisuutta koskevaa periaatetta on loukattu.

– Johdonmukaisuusperiaatetta on loukattu, koska siitä, että TRIPS-sopimusta sovelletaan kaikissa muissa sopimusvaltioissa paitsi Italiassa, seuraa epäjohdonmukaisesti, että Euroopan yhteisö on katsonut, että australialaisen viinin osalta voidaan laillisesti käyttää nimitystä ”Tokay” myös myytäessä sitä yhteisössä, kun taas ”Tocai friulano” -nimityksen käyttö kyseessä olevien italialaisten viinien osalta kielletään.

35 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että 28.7.2006 annetun asetuksen johdanto-osassa todetaan, että asetuksen N:o 753/2002 19 artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen mukaisesti ”Tocai friulano” -viiniköynnöslajikkeen käyttö on sallittua ainoastaan tiettyjen tma-laatuviinien kuvausta ja tarjontamuotoa varten 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden kuluessa, siten kuin siitä on määrätty EY:n ja Unkarin välisessä viinien nimityksiä koskevassa sopimuksessa.

36 Samainen tuomioistuin lisää, että kyseisessä johdanto-osassa vahvistetaan myös, että mainitun siirtymäkauden päätyttyä tämä käyttö on kiellettyä, koska ilmaisu ”Tocai” on omiaan aiheuttamaan sekaannuksen unkarilaisen alkuperänimityksen ”Tokaji” kanssa, jota voivat viinien maantieteellisten nimitysten suojaa koskevan yhteisön lainsäädännön nojalla käyttää ainoastaan unkarilaiset tuottajat.

37 Kansallisen tuomioistuimen mukaan tätä toimenpidettä toteutettaessa pidettiin silmällä myös Regionen hakemusta, jolla kansalliseen rekisteriin pyydettiin lisättäväksi viiniköynnöslajikkeelle ”Tocai friulano B” synonyymi ”Friulano B”, jota kyseessä olevien tma-laatuviinien tuottajat ovat pitäneet nimen ”Tocai friulano B” ainoana pätevänä vaihtoehtona, jota voitaisiin käyttää näiden viinien päällysmerkinnöissä, koska sillä voitaisiin yksilöidä asianmukaisesti kyseiselle alueelle perinteisesti ominainen viiniköynnöslajike.

38 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että näiden seikkojen valossa 28.7.2006 annetussa asetuksessa päätettiin täysin poikkeuksellisesti tunnustaa ”Tocai friulano B” -viiniköynnöslajikkeelle synonyymi ”Friulano B”, ja tämä yksinomaan kyseessä olevien tma-laatuviinien kuvausta ja tarjontamuotoa varten, asetuksen N:o 753/2002 19 artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen mukaisesti.

39 Täten kyseisen tuomioistuimen mukaan asiassa on selvää, että pääasioiden kanteissa esiintuotu vahinko, joka aiheutuu ”Tocai friulano-” tai ”Tocai italico” -nimityksen käytön kieltämisestä 31.3.2007 jälkeen, johtuu suoraan kahdesta yhteisön normijärjestelmään kuuluvasta lähteestä, eli päätöksessä 93/724 tarkoitetusta EY:n ja Unkarin välisestä viinien nimityksiä koskevasta sopimuksesta ja asetuksesta N:o 753/2002.

40 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo, että edellä mainittujen yhteisön säännösten tulkintaan liittyy edelleen vakavia epäilyjä, koska aiemmissa yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisuissa ei ole otettu riittävästi huomioon seuraavia seikkoja:

– liittymisasiakirjan voimaantulo saattoi merkitä EY:n ja Unkarin välisen viinien nimityksiä koskevan sopimuksen päättymistä Wienin yleissopimuksen 59 artiklan 1 kappaleen a ja b kohdan mukaisesti, koska liittymisasiakirjaan ei ole nimenomaisesti sisällytetty edellä mainittuja yhteisön säännöksiä

– koska näitä yhteisön säännöksiä ei ole sisällytetty liittymisasiakirjaan, on epäselvää, onko komissiolla toimivaltaa rajoittaa ajallisesti ”Tocai friulano” -nimityksen käyttöä asetuksen N:o 753/2002 19 artiklan perusteella

– koska komissio antoi asetuksen N:o 1429/2004 Unkarin tasavallan liityttyä Euroopan unioniin, EY 34 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa määrätty syrjintäkiellon periaate voi olla esteenä edellä mainitulla ajalliselle rajoittamiselle

– tällä ajallisella rajoituksella loukataan mahdollisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan Euroopan yleissopimuksen lisäpöytäkirjan 1 artiklaa

– TRIPS-sopimuksen sovellettavuudesta aiheutuvia seikkoja ei ole aiemmin tutkittu.

41 Koska Tribunale amministrativo regionale del Lazio on katsonut, että vastauksen saaminen tiettyihin yhteisön oikeutta koskeviin kysymyksiin on välttämätöntä sen ratkaistavina olevien kahden asian ratkaisemiseksi, se on päättänyt lykätä asioiden käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, joiden sisältö on samanlainen molemmissa kyseisissä asioissa:

”1) Onko [liittymisasiakirjaa] tulkittava siten, että on katsottava, että Unkarissa ja – – yhteisössä valmistettujen viinien nimitysten osalta sovelletaan 1.5.2004 lukien ainoastaan asetuksessa N:o 1493/1999 ja asetuksessa N:o 753/2002, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1429/2004, olevia yhteisön oikeuden säännöksiä?

2) Onko asetuksen N:o 1493/1999 52 artikla riittävä oikeusperusta sille, että – – komissio voi poistaa sellaisen viinin nimityksen (esillä olevassa asiassa 'Tocai friulano'), joka perustuu Italian valtion pitämiin rekistereihin lain mukaisesti merkittyyn viiniköynnöslajikkeeseen ja joka mainitaan asiaa koskevissa yhteisön asetuksissa?

3) Sisältyykö EY:n perustamissopimuksen 34 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan, jossa kielletään maataloustuotteiden tuottajien ja kuluttajien syrjintä – – yhteisössä, kielto syrjiä asetuksen N:o 753/2002, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1429/2004, liitteessä [II] luetelluista 122 viinin nimityksestä yhden ainoan eli 'Tocai friulano' nimityksen tuottajia ja käyttäjiä siten, että kyseisen nimityksen käyttö kielletään 31.3.2007 jälkeen?

4) Onko – – asetuksen N:o 753/2002 19 artiklan 2 kohtaa, jossa vahvistetaan, että saman asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1429/2004, liitteessä [II] lueteltujen viiniköynnöslajikkeiden nimitysten käyttö on sallittua, tulkittava siten, että – – yhteisössä tuotettujen viinien yhteydessä on mahdollista ja lainmukaista myöntää, että on olemassa tilanteita, joissa viiniköynnöslajikkeiden nimet ja maantieteelliset merkinnät ovat samannimisiä?

5) Mikäli vastaus edelliseen kysymykseen on myöntävä, estetäänkö EY 34 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa, jossa kielletään maataloustuotteiden tuottajien ja kuluttajien syrjintä – – yhteisössä, komissiota soveltamasta omassa asetuksessaan (N:o 753/2002) samannimisyyttä koskevaa kriteeriä siten kuin tuon asetuksen liitteessä [II] on tehty eli siten, että hyväksytään se, että on lainmukaista käyttää sellaisia lukuisten viiniköynnöslajikkeiden nimiä, jotka ovat osittain tai kokonaan samannimisiä kuin vastaava määrä maantieteellisiä merkintöjä, mutta kielletään käyttämästä yhtä ainoaa viiniköynnöslajikkeen nimeä ('Tocai friulano'), jota on käytetty vuosisatojen ajan Euroopan markkinoilla?

6) Onko asetuksen N:o 1493/1999 50 artiklaa tulkittava siten, että sovellettaessa viinien samannimisten nimitysten osalta TRIPS-sopimuksen 23 ja 24 artiklaa ja erityisesti saman sopimuksen 24 artiklan 6 kohtaa ministerineuvosto tai jäsenvaltiot (ja vielä suuremmalla syyllä komissio) eivät voi toteuttaa tai sallia komission asetuksen N:o 753/2002 kaltaisia toimenpiteitä, joiden nojalla samannimisten nimitysten alalla säädetään sellaisten viinien erilaisesta kohtelusta, joilla on samannimisyyden näkökulmasta katsottuna samat ominaispiirteet?

7) Seuraako siitä, että asetuksen N:o 1493/1999 56 perustelukappaleessa ja 50 artiklassa mainitaan nimenomaisesti TRIPS-sopimuksen 23 ja 24 artikla, se, että saman sopimuksen 24 artiklan 6 kohtaa, jossa määrätään sopimuspuolina olevien valtioiden oikeudesta suojata samannimisiä nimityksiä, voidaan soveltaa välittömästi yhteisön oikeusjärjestyksessä, kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimen asiaa koskeva oikeuskäytäntö?”

42 Asiat C-23/07 ja C-24/07 on yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 26.3.2007 antamalla määräyksellä yhdistetty kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

43 Komissio katsoo, että ennakkoratkaisupyynnöt on jätettävä tutkimatta, koska niillä ei selvästikään ole merkitystä pääasian oikeudenkäyntien ratkaisujen kannalta.

44 Se väittää, että Confcooperative ym. vaativat 28.7.2006 annetun asetuksen kumoamista, vaikka sillä ainoastaan lisättiin uusi viinirypälelajikkeen nimi ”Friulano”.

45 Vaikka mainittu asetus olisikin kumottava, italialaiset tuottajat eivät silti voisi käyttää nimitystä ”Tocai friulano” tai ”Tocai italico”, koska tällaista käyttöä koskevasta kiellosta, joka on ollut voimassa 1.4.2007 lähtien, säädetään muussa asetuksessa, eli 26.9.2002 annetussa asetuksessa.

46 Ennakkoratkaisupyynnöt on komission mukaan jätettävä tutkimatta myös, koska kansallinen tuomioistuin ei ole selvittänyt, kuinka yhteisöjen tuomioistuimelta pyydetty tulkinta on tarpeen pääasioiden ratkaisun kannalta.

47 Näitä perusteluja ei voida hyväksyä.

48 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä, esittämillä yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Yhteisöjen tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä yhteisön oikeussäännön tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-222/05–C-225/05, van der Weerd ym., tuomio 7.6.2007, Kok. 2007, s. I-4233, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49 Esillä olevassa asiassa sen selvittäminen, olisiko italialaisten tuottajien komission väittämällä tavalla edelleen mahdotonta käyttää nimityksiä ”Tocai friulano” tai

”Tocai italico”, jos 28.6.2006 annettu asetus kumottaisiin, koska vaikka näin tehtäisiinkin, 26.9.2002 annetussa asetuksessa säädetty tällaista käyttöä koskeva kielto olisi edelleen voimassa, edellyttää Italian oikeuden osalta sellaista selvitystä, joka koskee muun muassa näiden kahden kyseessä olevan asetuksen välistä suhdetta ja jonka voi suorittaa ainoastaan kansallinen tuomioistuin eikä yhteisöjen tuomioistuin ennakkoratkaisupyynnön puitteissa omaa toimivaltaansa arvioidakseen.

50 Lisäksi kuten 28.7.2006 annetun asetuksen johdanto-osasta kansallisen tuomioistuimen esiin tuomalla tavalla (tämän määräyksen 35–38 kohta) ilmenee, uuden viinirypälelajikkeen nimen käyttöön ottaminen tällä asetuksella johtuu siitä seikasta, että ”Tocai friulano-” ja ”Tocai italico” -nimitysten käyttö on kielletty 1.4.2007 lähtien. Kyseessä ovat täten toimenpiteet, jotka vaikuttavat olevan erottamattomasti toisiinsa sidoksissa.

51 Täten ei vaikuta – ainakaan ilmeisellä tavalla – siltä, että pyydetyllä yhteisön oikeussäännön tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien oikeudenkäyntien tosiseikkoihin tai kohteeseen.

52 Täten ennakkoratkaisupyyntöjen merkityksellisyyttä koskevaa olettamaa ei ole kumottu komission esittämillä seikoilla (ks. mm. em. yhdistetyt asiat van der Weerd ym., tuomion 22 ja 23 kohta).

53 Yhteisöjen tuomioistuimen on näin ollen vastattava ennakkoratkaisukysymyksiin.

Asiakysymys

54 Yhteisöjen tuomioistuin voi työjärjestyksensä 104 artiklan 3 kohdan mukaisesti, eli kun ennakkoratkaisukysymykseen annettava vastaus on selvästi johdettavissa oikeuskäytännöstä ja kun ei ole vähäisintäkään perusteltua epäilystä siitä, miten tähän kysymykseen on vastattava, ratkaista asian perustellulla määräyksellä.

Ennakkoratkaisukysymysten 1–5 tarkastelu

55 Koska ei ole vähäisintäkään perusteltua epäilystä siitä, miten kysymyksiin 1–5 on vastattava, yhteisöjen tuomioistuin ilmoitti työjärjestyksen 104 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaisesti ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle ratkaisevansa asian perustellulla määräyksellä ja kehotti yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitettuja osapuolia esittämään mahdolliset asiaa koskevat huomautuksensa.

56 Confcooperative ym. ja Regione sekä Italian ja Unkarin hallitukset samoin kuin komissio vastasivat yhteisöjen tuomioistuimen kehotukseen. Unkarin hallitus ja komissio ilmoittivat vastauksissaan, etteivät ne vastustaneet sitä, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian perustellulla määräyksellä. Confcooperative ym., Regione ja Italian hallitus toistivat pääpiirteissään jo kirjallisissa huomautuksissaan esittämänsä perustelut. Regione pyysi, että yhteisöjen tuomioistuin päättää istunnon pitämisestä. Yhteisöjen tuomioistuin ei kuitenkaan näiden seikkojen perusteella muuta esittämäänsä menettelytapaa.

– Ensimmäinen kysymys

57 Ennakkoratkaisupäätöksistä ilmenee, että ensimmäinen kysymys perustuu väitteeseen, jota Confcooperative ym., Regione ja Italian hallitus ovat puolustaneet ja jonka mukaan liittymisasiakirjalla on päätetty EY:n ja Unkarin välinen viinien nimityksiä koskeva sopimus sikäli kuin on kyse esillä olevien italialaisten tuottajien kiellosta käyttää sanaa ”Tocai” 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen.

58 Mainittujen osapuolten mukaan tämä johtuu siitä seikasta, että liittymisasiakirjan muodostamassa myöhemmässä sopimuksessa ei ainakaan nimenomaisesti määrätä tällaisesta kiellosta. Täten Wienin yleissopimuksen 59 artiklan mukaisesti asiaan sovelletaan ainoastaan liittymisasiakirjaa, koska sitä on pidettävä myöhempänä sopimuksena, jonka määräykset ovat ristiriidassa aikaisemman sopimuksen kanssa. Liittymisasiakirjassa ei kuitenkaan määrätä tällaisesta kiellosta. Täten italialaisia ja unkarilaisia nimityksiä voidaan mainittujen osapuolten mukaan käyttää rinnakkain.

59 Tätä väitettä ei voida hyväksyä.

60 Vaikka kielto käyttää sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten tma-laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen perustuukin alun perin EY:n ja Unkarin väliseen viinien nimityksiä koskevaan sopimukseen, se sisällytettiin kuitenkin ennen liittymisasiakirjan voimaantuloa myös asetukseen N:o 753/2002.

61 Tämä asetus – mukaan luettuna edellä mainittu kielto – kuuluu liittymisasiakirjan 2 artiklan nojalla erottamattomasti yhteisön säännöstöön.

62 Lisäksi kyseinen asetus mainitaan nimenomaisesti liittymisasiakirjan liitteessä X olevan 5 luvun A osan 3 kohdassa.

63 Mainitussa 3 kohdassa määrätään lisäksi, että poiketen siitä, mitä asetuksen N:o 753/2002 liitteessä II säädetään, nimen ”Rizlingszilváni” käyttö lajikkeen ”Müller Thurgau” synonyymina sallitaan 31.12.2008 saakka Unkarissa tuotetuissa ja yksinomaan Unkarissa kaupan pidettävissä viineissä.

64 Tämän poikkeuksen olemassaolo vahvistaa sen, ettei liittymisasiakirjalla ollut mitenkään tarkoitus kyseenalaistaa mainitussa liitteessä II määrätyn järjestelmän pysyvyyttä nimitysten ”Tocai friulano” tai ”Tocai italico” käytön osalta.

65 Unkarin tasavallan liityttyä Euroopan unioniin liittymisasiakirjaan sisältyi yhteisön säännöstön osana asetuksessa N:o 753/2002 säädetyn kiellon kaltainen kielto käyttää sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten tma-laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen.

66 Tämän kiellon pysyvyys on sittemmin vahvistettu asetuksilla N:o 1429/2004 ja N:o 382/2007.

67 Tämä seikka todetaan tiivistetysti riittävällä tavalla asetuksen N:o 382/2007 viidennessä perustelukappaleessa, jossa todetaan seuraavaa:

”Tokaj-nimitystä käytetään määritellyllä alueella tuotetusta laatuviinistä, joka on peräisin Unkarin ja Slovakian rajat ylittävältä alueelta ja on myös osa Italian ja Ranskan viiniköynnöslajikenimityksiä Tocai italico, Tocai friulano ja Tokay pinot gris. Näiden kolmen viiniköynnöslajikenimityksen esiintyminen rinnakkain ja niitä koskevan maantieteellisen merkinnän käyttö on rajoitettu ajallisesti 31 päivään maaliskuuta 2007, ja se johtuu [EY:n ja Unkarin välisestä viinien nimityksiä koskevasta sopimuksesta], josta tuli osa yhteisön säännöstöä 1 päivänä toukokuuta 2004. Kyseiset kolme viiniköynnöslajikenimitystä poistetaan komission asetuksen (EY) N:o

753/2002 liitteestä II 1 päivästä huhtikuuta 2007, ja Tocai friulano nimitys on nyt korvattu uudella viiniköynnöslajikenimityksellä Friulano.”

68 Ensimmäiseen kysymykseen on täten vastattava, että liittymisasiakirjaa on tulkittava siten, että sen 2 artiklan nojalla asetuksen N:o 753/2002 säännökset kuuluvat erottamattomasti 1.4.2004 olemassa olleeseen yhteisön säännöstöön sikäli kuin niillä kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten tma-laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen, ja niitä on sovellettu edelleen mainitun päivämäärän jälkeen niiden tultua sisällytetyiksi asetukseen N:o 1429/2004.

– Toinen kysymys

69 Toisella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee yhteisöjen tuomioistuimelta, saattoiko komissio käyttää asetuksen N:o 1493/1999 52 artiklaa oikeudellisena perustana poistaakseen viiniköynnöslajikenimityksen ”Tocai friulano”.

70 Kansallisen tuomioistuimen mukaan on perusteltua epäillä, oliko komissiolla toimivaltaa päättää tällaisesta poistamisesta, koska siitä ei ollut määrätty liittymisasiakirjassa.

71 Kuten tältä osin on jo todettu tämän tuomion 68 kohdassa, liittymisasiakirjaa on tulkittava siten, että on katsottava, että sen 2 artiklan mukaan asetuksen N:o 753/2002 säännökset kuuluvat erottamattomasti 1.4.2004 olemassa olleeseen yhteisön säännöstöön sikäli kuin niillä kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten tma-laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän

siirtymäkauden jälkeen, ja niitä on sovellettu edelleen mainitun päivämäärän jälkeen niiden tultua sisällytetyiksi asetukseen N:o 1429/2004.

72 Tästä syystä liittymisasiakirjalla ei voida kyseenalaistaa komission toimivaltaa antaa asetuksen N:o 753/2002 edellä mainittuja säännöksiä.

73 Päinvastoin, komission toimivalta esillä olevassa asiassa on entistäkin riidattomampi, koska se on antaessaan asetusten N:o 753/2002 ja N:o 1429/2004 säännökset, jotka koskevat kieltoa käyttää sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten tma-laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen, ainoastaan luetteloinut säännöksen, josta on jo määrätty kahdenvälisessä sopimuksessa, eli EY:n ja Unkarin välisessä viinien nimityksiä koskevassa sopimuksessa, ja joka on sittemmin sisällytetty yhteisön säännöstönä liittymisasiakirjaan.

74 Tämä vahvistetaan asetuksen N:o 753/2002 19 artiklan 2 kohdan b alakohdan sanamuodolla, jonka mukaan kyseisen asetuksen liitteessä II – johon puheena oleva kielto sisältyy – olevia viiniköynnöslajikkeiden nimiä ja niiden synonyymejä voidaan käyttää ”tämän asetuksen voimaantullessa voimassa olevien kansallisten ja yhteisön edellytysten mukaisesti”.

75 Lisäksi on todettava, että asetusten N:o 753/2002 ja N:o 1429/2004 viittauskappaleista ilmenee, että kyseisiä säännöksiä ei ole annettu asetuksen N:o 1493/1999 52 artiklan perusteella vaan mainitun asetuksen 53 artiklan perusteella.

76 Edellä mainitun 53 artiklan 1 kohdan mukaan yksityiskohtaiset säännöt luvun, johon mainittu artikla kuuluu ja jonka otsikkona on ”Tiettyjen tuotteiden kuvaus, nimitys, tarjontamuoto ja suojaus”, soveltamisesta annetaan asetuksen N:o 1493/1999 75 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen eli hallintomenettely-nimisessä

komitologiamenettelyssä, ja nämä säännöt koskevat erityisesti liitteissä VII ja VIII säädettyjä poikkeuksia, edellytyksiä ja lupia.

77 Asetuksen N:o 1493/1999 53 artiklan 2 kohdan e alakohdan mukaan edellä mainitun komitogiamenettelyn mukaisesti annetaan määräykset, jotka koskevat edellytyksiä, joiden mukaisesti liitteessä VII olevan B kohdan 1 kohdassa tarkoitettuja mainintoja käytetään.

78 Asetuksen N:o 1493/1999 liitteessä VII olevan B kohdan 1 kohdan b alakohdassa mainitaan erityisesti, että yhteisössä valmistettujen tuotteiden päällysmerkintöjä voidaan erikseen määritettävissä olosuhteissa täydentää tietyillä merkinnöillä, joita maantieteellisellä merkinnällä varustettujen pöytäviinien ja tma-laatuviinien osalta ovat erityisesti yhden tai useamman viiniköynnöslajikkeen nimi.

79 Edellä esitetyillä perusteilla toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1493/1999 53 artikla muodostaa riittävän oikeudellisen perustan, jotta komissio voi antaa asetuksen N:o 753/2002 säännökset, jotka toistetaan asetuksessa N:o 1429/2004 ja joilla kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten tma-laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen.

– Kolmas kysymys

80 Asetusten N:o 753/2002 ja N:o 1429/2004 säännöksistä, joissa kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten tma-laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen, väitetysti aiheutuvan EY 34 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan rikkomisen osalta kansallinen tuomioistuin tiedustelee yhteisöjen tuomioistuimelta, eikö näitä säännöksiä tulisi pitää syrjivinä

siitä syystä, että ne koskevat asetuksen N:o 753/2002 liitteessä II olevista 122 nimityksestä ainoastaan italialaisen viinirypälelajikkeen ”Tocai friulano” nimitystä.

81 Aluksi on todettava, että tällaisia, niin ikään EY:n ja Unkarin väliseen viinien nimityksiä koskevaan sopimukseen perustuvia toimenpiteitä, eli kieltoa käyttää viinirypälelajikkeen nimeä 31.3.2007 päättyvän 13 vuoden siirtymäkauden jälkeen, sovelletaan myös viinirypälelajikkeen ”Tokay pinot gris” ranskalaiseen nimitykseen.

82 Täten sellaisten viinirypälelajikkeiden nimitysten osalta, jotka muistuttavat unkarilaista maantieteellistä nimitystä ”Tokaji” tai ”Tokaj”, on selvää, että vastaavanlaisia tilanteita kohdellaan täysin samalla tavoin.

83 Ulkosuhteiden osalta voidaan lisäksi mainita, että Euroopan yhteisön ja Amerikan yhdysvaltojen välisessä viinikauppasopimuksessa, joka on yhteisön nimissä tehty 20.12.2005 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2006/232/EY (EUVL 2006, L 87, s. 1), ei myöskään sallita tällaisten viiniköynnöslajikkeiden nimitysten lisäämistä Yhdysvalloista peräisin olevien viinien päällysmerkintöihin tuotaessa niitä yhteisöön, ja tämän kiellon osalta ei edes ole säädetty siirtymäkaudesta.

84 Asetusten N:o 753/2002 ja N:o 1429/2004 pääasioissa kyseessä olevat säännökset perustuvat alun perin kahdenväliseen sopimukseen. Kuten komissio huomauttaa, samankaltaisia toimenpiteitä sisältyy useisiin kahdenvälisiin viinikauppasopimuksiin, joita yhteisö on tehnyt kolmansien valtioiden kanssa. Kyse on vähitellen toteutetuista toimenpiteistä kyseisten tuotteiden kaupassa esiin nousevien viinien nimityksiin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi.

85 Kirjallisissa huomautuksissaan Confcooperative ym., Regione ja Italian hallitus väittävät, että asetusten N:o 753/2002 ja N:o 1429/2004 pääasioissa kyseessä olevilla säännöksillä myönnetään italialaisia nimityksiä syrjivästi perusteeton etusija unkarilaiselle nimitykselle ”Tokaj” italialaisten nimitysten ”Tocai friulano” ja ”Tocai italico” vahingoksi.

86 Tältä osin on todettava, että kuten yhteisöjen tuomioistuin on korostanut edellä mainitussa asiassa Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia ja ERSA antamansa tuomion 88–97 ja 108 kohdassa, mainittujen nimitysten tilanteet eivät ole toisiinsa verrattavat.

87 On ilmeisen selvää, että italialaiset nimitykset ”Tocai friulano” ja ”Tocai italico” vastaavat viiniköynnöslajikkeen tai viinirypälelajikkeen nimeä, kun taas unkarilainen nimitys ”Tokaj” muodostuu maantieteellisestä merkinnästä.

88 Tämä tekijä erottaa ratkaisevalla tavalla nyt esillä olevat asiat tilanteesta, josta oli kyse asiassa C-309/89, Codorniu vastaan neuvosto, 18.5.1994 annetussa tuomiossa (Kok. 1994, s. I-1853, Kok. Ep. XV, s. I-177, 28, 33 ja 34 kohta), johon Italian hallitus on vedonnut.

89 Maantieteelliselle merkinnälle annettava etusija suhteessa sitä muistuttavaan viiniköynnöslajikkeen nimeen on myös sopusoinnussa asetuksen N:o 753/2002 19 artiklan säännösten muodostaman kokonaisuuden ja kyseisen artiklan systematiikan kanssa.

90 Mainitun artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan viiniköynnöslajikkeen nimeä ei voida mainita viinin päällysmerkinnässä, jos se sisältää maantieteellisen merkinnän, jota käytetään kuvaamaan tma-laatuviiniä. Tällaisen nimen käyttökielto on näin ollen pääsääntö.

91 Saman artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan tällaisen nimen käyttö on sallittua vain edellä mainitusta säännöstä ”poiketen” ja tällöinkin ainoastaan asetuksen N:o 753/2002 voimaan tullessa voimassa olevien kansallisten ja yhteisön edellytysten mukaisesti.

92 Edellä esitetyillä perusteilla kolmanteen kysymykseen on vastattava, että EY 34 artiklan 2 kohdan toinen alakohta ei ole esteenä asetuksen N:o 753/2002 säännöksille, jotka toistetaan asetuksessa N:o 1429/2004 ja joilla kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten tma-laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen.

– Neljäs kysymys

93 Neljännellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko asetuksen N:o 753/2002 19 artiklan 2 kohtaa, jossa vahvistetaan, että saman asetuksen liitteessä II lueteltujen viiniköynnöslajikkeiden nimitysten käyttö on sallittua, tulkittava siten, että yhteisössä tuotettujen viinien yhteydessä on mahdollista ja lainmukaista myöntää, että on olemassa tilanteita, joissa viiniköynnöslajikkeiden nimet ja maantieteelliset merkinnät ovat samannimisiä.

94 Tältä osin tämän määräyksen 87–89 kohdasta ilmenee jo, että asetuksen N:o 753/2002 19 artiklan 1 kohdan c alakohdasta seuraa, että pääsääntöisesti viiniköynnöslajikkeen nimeä ei voida mainita viinin päällysmerkinnässä, jos se sisältää maantieteellisen merkinnän, jota käytetään kuvaamaan tma-laatuviiniä, ja että saman artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetään ainoastaan tätä sääntöä koskevana poikkeuksena, että tällaisen nimen käyttö on sallittua ja tällöinkin ainoastaan kyseisen asetuksen voimaan tullessa voimassa olevien kansallisten ja yhteisön edellytysten mukaisesti.

95 Neljänteen kysymykseen on täten vastattava, että asetuksen N:o 753/2002 19 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä asetuksen N:o 753/2002 säännöksille, jotka toistetaan asetuksessa N:o 1429/2004 ja joilla kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten tma-laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen.

96 Koska viides kysymys on esitetty ainoastaan sitä tilannetta silmälläpitäen, että neljänteen kysymykseen vastataan myöntävästi, viidenteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Kuudes ja seitsemäs kysymys

– Kuudes kysymys

97 Kuudennella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko asetuksen N:o 1493/1999 50 artiklaa tulkittava siten, että sovellettaessa viinien samannimisten nimitysten osalta TRIPS-sopimuksen 23 ja 24 artiklaa ja erityisesti saman sopimuksen 24 artiklan 6 kohtaa, asetuksessa N:o 753/2002 säädetyn kaltaisia toimenpiteitä ei voida toteuttaa, koska nämä toimenpiteet johtavat samannimisten nimitysten osalta erilaiseen kohteluun sellaisten viinien nimitysten välillä, joilla on samannimisyyden näkökulmasta katsottuna samat ominaispiirteet.

98 Vastaus tähän kysymykseen voidaan selvästi johtaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.

99 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on korostanut edellä mainitussa asiassa Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia ja ERSA antamansa tuomion 88–97 ja 108 kohdassa, italialaiset nimitykset ”Tocai friulano” ja ”Tocai italico” vastaavat viiniköynnös- tai viinirypälelajikkeen nimeä, ja toisin kuin unkarilainen nimitys ”Tokaj” tai ”Tokaji”, mainitut italialaiset nimitykset eivät ole maantieteellisiä merkintöjä.

100 Yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia ja ERSA antamansa tuomion 115 kohdassa, että TRIPS-sopimuksen 22–24 artiklaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tapauksessa, jossa on kyse siitä, että kolmannen maan maantieteellinen merkintä on homonyyminen yhteisön tiettyjen viinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa käytettävän sellaisen viinirypälelajikkeen nimen sisältävän nimityksen kanssa, josta näitä viinejä valmistetaan, nämä määräykset eivät edellytä, että tätä nimitystä voitaisiin edelleen vastaisuudessa käyttää, siitä huolimatta, että tuottajat ovat sitä aiemminkin käyttäneet joko vilpittömässä mielessä tai ainakin 10 vuoden ajan ennen 15.4.1994 ja että se ilmaisee selvästi sen maan, seudun tai alueen, jolta viini on peräisin, eikä kuluttajia näin johdeta harhaan.

101 Yhteisöjen tuomioistuin totesi niin ikään samassa asiassa antamansa tuomion 113 kohdassa erityisesti TRIPS-sopimuksen 24 artiklan 6 kohdan osalta, että tällä määräyksellä mahdollistetaan muun muassa se, että yhteisö WTO:n jäsenenä soveltaa tämän sopimuksen määräyksiä toisen WTO:n jäsenen maantieteellisen merkinnän osalta viinituotteisiin, joihin liittyvä merkintä on identtinen sellaisen termin kanssa, joka on arkikäytössä sellaisen viinirypälelajikkeen nimenä, jota esiintyy jäsenvaltion alueella WTO-sopimuksen voimaantulopäivänä.

102 Yhteisöjen tuomioistuin totesi saman tuomion 114 kohdassa, että edellä mainitussa määräyksessä – samoin kuin TRIPS-sopimuksen 24 artiklan 4 kohdan määräyksissä – määrätään yhteisön mahdollisuudesta, ei velvollisuudesta, myöntää suoja yhteisön viinirypäle- tai viiniköynnöslajikkeelle erityisesti silloin, kun se on homonyyminen kolmannesta maasta peräisin olevaan viiniin liittyvän maantieteellisen merkinnän kanssa.

103 Tästä syystä kuudenteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1493/1999 50 artiklaa on tulkittava siten, että sovellettaessa TRIPS-sopimuksen 23 ja 24 artiklan määräyksiä ja erityisesti saman sopimuksen 24 artiklan 6 kohdassa olevia määräyksiä, nämä määräykset eivät ole esteenä senkaltaisten toimenpiteiden toteuttamiselle, joista säädetään asetuksessa N:o 753/2002 ja jotka toistetaan asetuksessa N:o 1429/2004 ja joilla kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten tma-laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen.

104 Kun otetaan huomioon edellä annettu vastaus, seitsemänteen kysymykseen ei enää ole tarpeen vastata, koska tämä kysymys, joka koskee TRIPS-sopimuksen 22–24 artiklan mahdollista välitöntä oikeusvaikutusta, on merkityksellinen ainoastaan siinä tilanteessa, että asetus N:o 753/2002 – sikäli kuin sillä kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten tma-laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen – olisi mahdollisesti ristiriidassa TRIPS-sopimuksen mainittujen määräysten kanssa, koska näissä määräyksissä edellytettäisiin, että samannimisten nimitysten ilmetessä kutakin nimitystä on vastaisuudessa voitava edelleen käyttää.

105 Kuudenteen kysymykseen annetusta vastauksesta ja erityisesti tämän määräyksen 102 kohdasta ilmenee, että tällaisen olettaman toteutumisesta ei missään tapauksessa ole varmistuttu pääasioissa kyseessä olevissa tilanteissa, jotka koskevat määräystä, josta alun perin määrättiin EY:n ja Unkarin välisessä viinien nimityksiä koskevassa sopimuksessa ja joka toistettiin asetuksessa N:o 753/2002 ja jolla pyritään sääntelemään tilannetta, jossa unkarilainen maantieteellinen merkintä on samanniminen yhteisön tiettyjen viinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa käytettävän italialaisen, viinirypälelajikkeen nimen sisältävän nimityksen kanssa.

Oikeudenkäyntikulut

106 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi

kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) **Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehtyä asiakirjaa on tulkittava siten, että sen 2 artiklan nojalla neuvoston asetuksen (EY) N:o 1493/1999 soveltamista koskevista eräistä yksityiskohtaisista säännöistä tiettyjen viinituotteiden kuvauksen, nimityksen, tarjontamuodon ja suojauksen osalta 29.4.2002 annetun komission asetuksen (EY) N:o 753/2002 säännökset kuuluvat erottamattomasti 1.4.2004 olemassa olleeseen yhteisön säännöstöön sikäli kuin niillä kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten määritetyillä alueilla tuotettujen laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen, ja niitä on sovellettu edelleen mainitun päivämäärän jälkeen niiden tultua sisällytetyiksi asetuksen N:o 753/2002 muuttamisesta 9.8.2004 annettuun komission asetukseen (EY) N:o 1429/2004.**

2) **Viinin yhteisestä markkinajärjestelystä 17.5.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1493/1999 53 artikla muodostaa riittävän oikeudellisen perustan, jotta Euroopan yhteisöjen komissio voi antaa asetuksen N:o 753/2002 säännökset, jotka toistetaan asetuksessa N:o 1429/2004 ja joilla kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten määritetyillä alueilla tuotettujen laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen.**

3) EY 34 artiklan 2 kohdan toinen alakohta ei ole esteenä asetuksen N:o 753/2002 säännöksille, jotka toistetaan asetuksessa N:o 1429/2004 ja joilla kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten määritetyillä alueilla tuotettujen laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen.

4) Asetuksen N:o 753/2002 19 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä asetuksen N:o 753/2002 säännöksille, jotka toistetaan asetuksessa N:o 1429/2004 ja joilla kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten määritetyillä alueilla tuotettujen laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen

5) Asetuksen N:o 1493/1999 50 artiklaa on tulkittava siten, että sovellettaessa Marrakeshissa 15.4.1994 allekirjoitetun ja Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY hyväksytyn Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen liitteessä 1 C olevan teollisja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehdyn sopimuksen 23 ja 24 artiklan määräyksiä ja erityisesti saman sopimuksen 24 artiklan 6 kohdassa olevia määräyksiä, nämä määräykset eivät ole esteenä senkaltaisten toimenpiteiden toteuttamiselle, joista säädetään asetuksessa N:o 753/2002 ja jotka toistetaan asetuksessa N:o 1429/2004 ja joilla kielletään käyttämästä sanaa ”Tocai” tiettyjen italialaisten määritetyillä alueilla tuotettujen laatuviinien kuvauksessa ja tarjontamuodossa 31.3.2007 päättyvän siirtymäkauden jälkeen.

Allekirjoitukset